

सनदी (चार्टर) कायदा 1853

सनदी (चार्टर) कायदा 1853 च्या ठळक बाबी सहज, जलद रिविजनसाठी खाली दिल्या आहेत:

चार्टर कायदा 1853 [भारताचा आधुनिक इतिहास MPSC नोट्स]	
यांनी परिचय करून दिला	ब्रिटिश संसद
चार्टर कायदा 1853 चा उद्देश	<ul style="list-style-type: none">विधानपरिषद आणि कार्यकारी परिषद यांच्यातील फरक.गव्हर्नर-जनरल बंगालच्या प्रशासकीय कर्तव्यांपासून मुक्त झाले आणि त्याऐवजी त्यांनी भारत सरकारसाठी काम केले.
सनदी (चार्टर) कायदा 1853 गव्हर्नर-जनरल	लॉर्ड डलहौसी
सनदी (चार्टर) कायदा 1853 चे महत्त्व	सन 1853 चा सनदी (चार्टर) कायदा भारतातील संसदीय व्यवस्थेची सुरुवात आहे.
प्रभावित प्रदेश	भारतातील ब्रिटिशांच्या ताब्यातील प्रदेश

चार्टर कायदा 1853 ची वैशिष्ट्ये (Features)

सनदी कायदा 1853 ची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये खाली देण्यात आलेली आहेत:

- गव्हर्नर-जनरल कौन्सिलची विधिमंडळ आणि कार्यकारी कार्ये प्रथमच वेगळी करण्यात आली. त्यात विधानपरिषद म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या परिषदेत (एकूण 12) 6 नवीन सदस्य जोडण्याची तरतूद आहे.

12 सदस्य होते:

- 1 गव्हर्नर जनरल,
 - 1 सेनापती,
 - गव्हर्नर-जनरल कौन्सिलचे 4 सदस्य,
 - 1 कलकत्ता येथील सर्वोच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायाधीश,
 - कलकत्ता येथील सर्वोच्च न्यायालयाचे 1 नियमित न्यायाधीश आणि
 - बंगाल, बॉम्बे, मद्रास आणि उत्तर-पश्चिम प्रांतातील स्थानिक सरकारांद्वारे नियुक्त केलेल्या किमान 10 वर्षांच्या कार्यकाळासह कंपनीच्या नोकरांमधून 4 प्रतिनिधी सदस्य काढण्यात आले.
- सनदी (चार्टर) कायदा 1853 द्वारे, बंगाल, बॉम्बे, मद्रास आणि उत्तर-पश्चिम प्रांतातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधून चार सदस्यांच्या रूपात विधान परिषदेत स्थानिक प्रतिनिधित्व सुरू करण्यात आले.
 - सनदी (चार्टर) कायदा 1853 ने स्वतंत्र गव्हर्नर-जनरल विधान परिषद स्थापन केली जी भारतीय (मध्य) विधान परिषद म्हणून ओळखली जात असे. परिषदेची ही विधिमंडळ शाखा एक लघु संसद म्हणून कार्यरत होती.
 - गव्हर्नर-जनरल बंगालच्या प्रशासकीय कर्तव्यांपासून मुक्त झाले आणि त्याऐवजी त्यांनी भारत सरकारसाठी काम केले.
 - गव्हर्नर-जनरल परिषदेसाठी उपराष्ट्रपतीची नियुक्ती करू शकतात आणि सर्व विधायी कृतींसाठी त्यांची संमती आवश्यक असेल.
 - सनदी (चार्टर) कायदा 1853 ने मागील चार्टर कायदांप्रमाणे कंपनीचा नियम अनिश्चित काळासाठी वाढवला.
 - चार्टर कायदा 1853 ने आधुनिक संसदीय सरकारचा पाया म्हणून काम केले.
 - कोर्ट ऑफ डायरेक्टर सदस्यांची संख्या 24 वरून 18 पर्यंत कमी करण्यात आली होती ज्यापैकी 6 क्राउनद्वारे नामांकित केले जाणार होते. संचालक न्यायालयाला नवीन अध्यक्षपदाची स्थापना करण्याचा अधिकार देण्यात आला.

- चार्टर कायदा 1853 ने भारतीयांसाठी नागरी सेवक निवड आणि भरतीसाठी खुली स्पर्धा प्रणाली स्थापन केली. 1854 मध्ये, मॅकॉले समिती (भारतीय नागरी सेवा समिती) स्थापन करण्यात आली.

चार्टर कायदा 1853 MPSC प्रश्न

प्रश्न- ब्रिटीश संसदेने कोणत्या चार्टर कायदान्वये भारतीय नागरी सेवा भारतीयांसाठी खुल्या केल्या होत्या:

- अ) सनदी (चार्टर) कायदा 1833
- ब) सनदी (चार्टर) कायदा 1853
- क) भारत सरकार कायदा, 1858
- ड) 1861 चा भारतीय परिषद कायदा

उत्तर- पर्याय ब

byjusexamprep.com